

Omaette teema moodustasid välisekspeditsioonid oma spetsiifiliste, aga ka üldiste valikute ja problemaatikaga. Svetlana Karm (Eesti Rahva Muuseum) tutvustas Udmurdi ja Vepsa-Karjala ekspeditsioonide näitel erinevate asutuste ja erialade spetsialistide koostöövõimalusi. Tänapäevane museoloogiline ühistegevus Venemaa soome-ugri aladel eeldab eriti head koostööd ja kooskõlastamist kohalike kultuuri- ja teadusasutuste ning võimudega, kuna tegemist on kultuuriväärtustega, mille välja-vedu on täpselt reglementeeritud. Kooperatsiooni teiste sarnaste huvide ja kogumispoliitikaga muuseumide või akadeemiliste institutsioonidega eeldab ka ICOMi eetikakoodeks (http://www.muuseum.ee/uploads/files/icom_eetikakoodeks.pdf).

Liilia Laaneman ja Juha-Matti Aronen (Tartu Ülikool) osalesid koos Tartu Ingerisoome Seltsi liikmetega välitöödel Lääne- ja Kesk-Ingeris. Lisaks kogumisele oli sõidul suur tähendus ka rühma liikmete identiteedi konstrueerimisele, kuna suuremale osale rühma liikmetest oli see esmakordne tutvumine piirkonnaga, kust pärinevad nende esivanemad. Valikute tegemisel tuli arvestada, et samal ajal oldi esineja ja koguja rollis. Lisaks tavalistele välitöödega seotud eetilistele küsimustele tuli ekspeditsioonil arvestada ka läänepoolse Ingerimaa piiritsooni staatusega ning sellest tulenevate reeglitega.

Lea Jürgenstein Tartu Ülikoolist on salvestanud ajavahemikus 2009–2011 Peterburi eestlaste keelekasutust. Kuna kõnelejad rääkisid kõige meelsamini oma elust, kujuneski usutlusest elulointervjuu. Informantide lugudest paistavad silma teemad, millel peatutakse pikemalt, samuti valdkonnad, millest mööda minnakse või mida rõhutatult välditakse.

Pärast ettekandeid avati Eda Kalmre (Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond) Sõrvemaa esimeseks pärimuspäevaks 6. augustil 2011 koostatud näitus “Sõrvemaa paigad ja inimesed: vanu fotosid Eesti rahvaluule arhiivist”. Näituse koostamisel on kasutatud peale fotode ka pärimustekste ja folkloristide matkapäevikuid. Näituse kujundas Artur Kuus; selle alaline asukoht on Salme kultuurimajas.

Konverentsi toetas Eesti Kultuurkapital.

Ell Vahtramäe

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

22. septembril avas Akadeemilise Rahvaluule Seltsi 12. hooaja ettekandekoosolek, kus kuulati soome kasvatusteadlase Liisa Granbom-Herraneni ettekannet “Proverbs from childhood: what was accentuated in the early 20th century” (Lapsepõlve vanasõnad: millele pöörati tähelepanu 20. sajandi algul). Ettekandja interdistsiplinaarne käsitlus lähtus Soome Kirjanduse Seltsi (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) rahvaluule arhiivi kogutud lapsepõlvemälestustest 1900. aastate algusest. Autor vaatles vanasõnu igapäevase elu osaks olevates nn pedagoogilistest juttudes (*kasvatuspuhe*;

pedagogical speech). Liisa Granbom-Herranen püüdis välja selgitada, kas pedagoogilises diskursuses kasutatakse vanasõnu põhitõdede õpetamiseks, puhtalt kasvatamiseks või on see lihtsalt traditsioon ilma mingi peidetud didaktilise eesmärgita. Lapsepõlve osaks olevad vanasõnad on sotsiokultuuri osa, mis aitavad üldistada inimesi, juhtumeid ja tundeid, mis ühtlustuvad mälestustes. Valitud näitetekstide najal selgus, et vanasõnu tõlgendatakse ja kasutatakse nii, nagu neist on lapsepõlves aru saadud. Mälestustes on oluline eelkõige vanasõna ja jutu konteksti loomine, kunagi kuulnud jutuga kaasnenud tunnete ja mõtete edasiandmine. Küsimus ongi sagedamini selles, kuidas keegi ise koges vanasõna, mitte kuidas seda näiteks kirjanduses kasutatakse või seletatakse.

27. oktoobril olid ARSi kogumiskonverentsil “Eetika ja valikud” tähelepanu all kogumis- ja uurimistööga seotud eetilised normid ja valikud. Konverentsi toetas Eesti Kultuurkapital.

25. novembril kavas Marju Kõivupuu ettekanne “Siirdeühiskonna siirderiitused”, mis keskendus lähimineviku ja kaasaja üleminekuriitustele, nende funktsioonidele ja lähtekohtadele.

Postsotsialistlike siirdeühiskondi iseloomustab paralleelsete sümboolite, väärtuste ja identiteetide süsteem, mis on tingitud uue (lääneliku) ja vana (nõukoguliku) segunemisest. Siirderiituste iseloomu määrab ka suuresti nende paiknemine religioossuse-ilmalikkuse teljel. Siirderiitused – olgu nad läbi viidud religioosel, sotsiaalsel või meelelahutuslikul eesmärgil – väljendavad vajadust märgistada inimese muutuvat olukorda.

Ell Vahtramäe

Eesti Rahvaluule Arhiivis

Suvel oli ERA trepigaleriis vaadata Mari-Ann Rimmeli näitus “Ööloomad ja päevalilled”, eksponeeriti õlimaale suvedest 2000–2010.

23. septembril tähistati ERA aastapäeva (24. september) küünalde süütamisega endiste töötajate haudadel Raadi ja Pauluse kalmistutel. Sama päeva õhtul toimus ERA eestvedamisel (Astrid Tuisk) Eesti Kirjandusmuuseumis esmakordselt teadlaste öö. Toimusid loengud ning lasteprogramm, näha sai mitut näitust ning EKMi väljaandeid võis osta soodushinnaga.

8. oktoobril Eesti Kirjandusmuuseumi ja Tartu Ülikooli muinasjuttude uurimise töörühm ning Obinita Seto Muuseumitarõ korraldasid Obinitas seminari “Seto muinasjutud ja Lutsimaa pühakud“. Esinesid Moon Meier (Terje Lillmaa seto jutuvestjana), Andreas Kalkun (Pühä Maarja ja seto identiteet. Jumalaema kohast seto juttudes), Risto Järv (Muinasjutt “Ussi naine” (ATU 425M)), Mairi Kaasik (Muinasjutt “Upa pite taivahe” (Ee 328C*)), Kärri Toomeos-Orglaan (Rahvajutuväljaanded veebis: vajadus ja/või võimalus), Inge Annom (Paulopriit Voolaine ja Lutsimaa). Kuulajatele jutustas lugusid Terje Lillmaa.